

MIROLJUB

GODINA: IX.

SOMBOR, 2006.

BROJ 2 (34)

NAZOROVI DANI NA BRAČU

**Članovi HKUD »Vladimir Nazor«
na Vidovoj gori**

Simboli, znamenja i blagdani hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji

Zastava i grb – ostvarenje ustavnih i zakonskih prava

Zastava s grbom hrvatske nacionalne zajednice krasi prostorije našeg Hrvatskog doma i po prvi puta je službeno istaknuta na bini u Velikoj dvorani Društva u prosincu 2005. godine

Zakonom o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina donesenim 2002. godine reguliran je način ostvarivanja individualnih i kolektivnih prava koja su Ustavom ili međunarodnim ugovorima garantirana pripadnicima nacionalnih manjina. Jedno od tih prava je pravo na uporabu nacionalnih simbola po kojemu pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo izbora i uporabe nacionalnih simbola i znamenja.

Sukladno članku 16. Zakona, Hrvatsko nacionalno vijeće je izabralo grb, zastavu i blagdane hrvatske nacionalne zajednice u SiCG. Grb je kao i povijesni grb Hrvata, štit s 25 naizmjeničnih kvadrata crvene i bijele boje, a na početnom je mjestu kvadrat crvene boje. Zastava je vodoravna trobojka s poljima istih visina postavljenih odozgo do dolje crvene, bijele i plave boje, u čijem je središtu grb. Dimenzije zastave u odnosu na širinu i dužinu su jedan prema dva.

Odluke Hrvatskog nacionalnog vijeća o izboru simbola, znamenja i blagdana potvrđene su od Savjeta za nacionalne manjine Republike Srbije, od kada su u službenoj uporabi. Simboli i znamenja hrvatske nacionalne zajednice mogu se

Prvi put službeno u Hrvatskom domu u Somboru: prosinac 2005.

službeno isticati tijekom državnih blagdana i blagdana hrvatske nacionalne zajednice na zgradama i u prostorijama lokalnih tijela i organizacija s javnim ovlastima na područjima i na kojima je hrvatski jezik u službenoj uporabi. Uz znamenja i simbole hrvatska nacionalna zajednica pri uporabi

obvezatno se ističu znamenja i simboli Republike Srbije.

Zastava s grbom hrvatske nacionalne zajednice krasi prostorije našeg Hrvatskog doma i po prvi puta je službeno istaknuta na bini u Velikoj dvorani Društva u prosin-

Blagdani

Za blagdane hrvatske nacionalne zajednice određeni su:

- * 19. ožujak – blagdan Sv. Josipa, zaštitnika hrvatskog naroda
- * 19. lipanj – dan rođenja biskupa Ivana Antunovića
- * 16. listopad – dan rođenja bana Josipa Jelačića
- * 15. prosinac – dan osnutka Hrvatskog nacionalnog vijeća

cu 2005. godine, prigodom proslave 69. obljetnice i ulaska u 70. godinu od osnutka HKUD »Vladimir Nazor«. Na blagdan Sv. Josipa 19. ožujka ove godine prvi puta je službeno istaknuta zastava hrvatske nacionalne zajednice na Gradskoj kući u Subotici.

Zoran Čota

Godišnja skupština DSHV-a

Hrvati moraju biti zastupljeni u državnim službama

Među somborskim sudionicima zapažene su bile rasprave Mate Matarića i Joze Kolara

U Subotici je 25. ožujka održana VIII. redovita godišnja skupština DSHV-a, na kojoj je sudjelovalo preko 200 izaslanika. Osim izaslanika, koji su predstavljali svoje podružnice i mjesne odbore, od uzvanika, među ostalima, nazočni su bili generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici Davor Vidiš i konzul Generalnog konzulata Tihomir Šilović. U Izvješću o radu u protekle dvije godine, što ga je podnio predsjednik DSHV-a Petar Kuntić, posebice je istaknut značaj rasprave vođene u Europskom parlamentu u Bruxellesu o problemima manjinskih zajednica u Voj-

vodini, na kojoj je sudjelovao i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća i naš sugrađanin Josip Zvonko Pekanović.

Ukazano je i na izuzetan značaj razgovora što su ih naši predstavnici vodili s državnim vrhom Republike Hrvatske i SiCG o aktualnim problemima hrvatske zajednice na ovim prostorima. Uz ostalo, naglašena je i neophodnost integriranja Hrvata u državne i javne službe, razmjerno njihovoj zastupljenosti u ukupnom pučanstvu. Podrazumijeva se da su istaknuti i drugi aktualni problemi s kojima se suočava naš narod. Sudionicima skupštine

prikazan je i četrdesetominutni film o tzv. »bunjevačkom pitanju«. Nakon izvješća uslijedila je plodna rasprava u kojoj su konkretizirana pozitivna dostignuća što su do sada ostvarena, ukazano na određene propuste, a bilo je i samokritičkih tonova. Od somborskih sudionika zapažene rasprave imali su Mato Matarić i Joza Kolar. Skupština je u cijelosti podržala Deklaraciju o položaju hrvatskog naroda u Vojvodini, koju je donijelo Predsjedništvo DSHV-a listopada 2005. godine.

M. Đanić

Leksikon podunavskih Hrvata – četvrti svezak

Svezak posvećen bunjevačkom pitanju

*U Velikoj vijećnici subotičke općine predstavljen je četvrti svezak Leksikona *
Na predstavljanju su govorili prof. Dujo Runje, prof. Tomislav Žigmanov,
dr.sc. Robert Skenderović, mr. sc. Petar Vuković i dr. sc. Slaven Bačić*

Dana 24. veljače 2006. godine u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici održano je predstavljanje četvrtoga sveska Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. Organizator predstavljanja bio je nakladnik, Hrvatsko akademsko društvo iz Subotice u čije je ime prof. Dujo Runje pozdravio sve nazočne goste. Moderator predstavljanja Leksikona bio je njegov izvršni urednik prof. Tomislav Žigmanov, a o samom Leksikonu govorili su dr. sc. Robert Skenderović iz Hrvatskog instituta za povijest iz Zagreba, mr. sc. Petar Vuković sa Filozofskog fakulteta u Zagrebu i dr. sc. Slaven Bačić, glavni urednik Leksikona. Na predstavljanju je bila nazočna i većina suradnika Leksikona, pa tako i oni iz Sombora.

DUBINSKA ARBITRARNOST: Svako od dosadašnjih predstavljanja Leksikona privuklo je pozornost najšire javnosti, ali ovaj, četvrti svezak karakterističan je i po temi koju obrađuje, a odnosi se na život, udruge, politička djelovanja različitih bunjevačkih organizacija i bunjevačkih Hrvata u povijesti. Upravo iz tog razloga i samo predstavljanje je vrlo brižljivo pripremljeno. U prvom dijelu dr. sc. Robert Skenderović osvrnuo se na povijest bunjevačkih Hrvata u Podunavlju, na povijesne prilike njihova dolaska, opstanka i ostanka te različite sociološke, povijesne i političke momente njihove potrebe da se »skriju« iz subetničkog imena »Bunjevac.« Izlaganje mr. sc. Petra Vukovića praćeno je burnim pljeskom, vjerojatno dobrim dijelom iz razloga što je upravo njime dao odgovore kakve u sebi krije ili osjeća većina bunjevačkih Hrvata. Iznijevši naime, znanstveni stav i upozorenje na potrebu dubinske arbitrarnosti, dakle proizvoljnosti svakoga kolektivnog identiteta, Vuković nam je vrlo jasno učinio shvatljivim razlikovanje između Bunjevaca – nehrvata i onih koji se smatraju Hrvatima. Vuković je jasno podvukao razliku smatrajući Hrvatima sve one kojima je važno održavanje i širenje kulturnog pamćenja i veza s pradomovinom, sve kojima je važna nekoliko stoljeća duga povijest u Bačkoj nerazmrsivo povezana s poviješću svih drugih katoličkih južnih Sla-

vena (Šokaca, Bošnjaka, Raca...), sve one kojima je bitna vlastita književnost u 18. i 19. stoljeću, koja je u hrvatsku književnost integrirana jednako kao književnost bilo koje hrvatske regije, sve one kojima je važan nastavak te tradicije u suvremenoj ijekavskoj književnosti u kojemu su participirali i najbolji bunjevački pisci iz Bačke, te sve one kojima je važna pripadnost zapadnomu civilizacijskom krugu. Među Bunjevce – nehrvate dragovoljno se svrstavaju svi oni kojima kulturno naslijeđe nije

ne), a upravo posljednjih godina ova ideologija ponovno je ovladala kako među Bunjercima – nehrvatima, tako u različitim vidovima i među onim Bunjercima koji se sada deklariraju kao Hrvati. Upravo ovaj svezak Leksikona više nego dosadašnji osvjetljava podunavskim Hrvatima bit njihova vlastita identiteta, ali ukazujući istovremeno i na aktualnost zatiranja tog identiteta od leksikografske edicije, postaje i edukativna edicija napose iz razloga što otvara današnje podjele ne samo na

Pozornost javnosti: s promocije Leksikona u Subotici

poznato ili im do njega nije stalo, svi oni koji se zadovoljavaju intelektualnim obzorom svojih sela, svi oni koji nisu upoznati s povijesnom ukorijenjenošću Bunjevaca u Bačkoj, ili im do nje nije stalo jer njihovo kulturno pamćenje seže u najboljem slučaju samo do prvih ideologa koji su nekada hrvatsvo Bunjevaca, svi oni kojima nije stalo do književne tradicije, a to znači i do najvrjednijih književnih tekstova koje su Bunjevci stvorili, kao i svi oni kojima nije osobito stalo do pripadnosti zapadnomu civilizacijskom krugu, nego im je bliže ono što ih od toga kruga udaljava.

BIT VLASTITA IDENTITETA: Mnogi su Bunjevci, poput Ambrozija Šarčevića u prošlosti prihvatili ideologiju Vuka Karadžića koji je poznavao »Srbe triju zakona (pravoslavce, katolike i muslima-

Bunjevce i Hrvate nego i unutar Hrvata samih. Pažljivi i stalni pratilac ove leksikografske edicije mnogo toga o životu hrvatske zajednice može saznati i iz priča koje se raspravljaju oko Leksikona čime se otvaraju i razne nove teme.

Dr. sc. Slaven Bačić upoznao je nazočne sa statističkim podacima četvrtog sveska Leksikona koji obuhvaća više od 80 natuknica na kojima je radilo oko 30 suradnika od kojih nekolicina iz Sombora. Samo odrednica Bunjevci, na kojoj su radila tri suradnika obuhvaća 25 stranica. Projekt Leksikon okupio je i neke nove suradnike među kojima je i Somborac, student sociologije u Zagrebu, Mario Bara.

Antonija Čota

Veliko bunjevačko-šokačko prelo u Somboru

Zabava u duhu naše tradicije

*Prelo, u našem narodu osobito cijenjena, vrijedna i najmasovnija manifestacija, prvenstveno ima zabavni karakter * Iz tih je razloga i sačinjen prikladan i hvale vrijedan program u kojemu su bili angažirani članovi dramsko-recitatorske, tamburaške i folklorne sekcije Društva*

Kao i prethodnih godina, tako je i ovoga puta Veliko bunjevačko-šokačko prelo u našem Društvu održano posljednje subote što prethodi čistoj srijedi ili Pepelnici, a to je 25. veljače. To jubilarno, u nas 70. po redu prelo, značajno je i po tome što se vezuje za obljetnicu jednog dugog i veoma sadržajnog razdoblja postojanja i djelovanja Društva. Iz tih je razloga i programskoj strukturi večeri poklonjena posebna pozornost. Estetski lijepo uređena i funkcionalno dobro postavljena velika dvorana Doma primila je oko 350 gostiju, koliko joj je i kapacitet. Sa žaljenjem se moglo konstatirati da svi zainteresirani nisu bili u mogućnosti doći do toliko tražene ulaznice.

Sa osmijesima na licima goste su dočekivale i do svojih mjesta odvodile naše drage djevojke odjevene u lijepe bunjevačke narodne nošnje.

Već pri ulaženju u Veliku dvoranu gosti i uzvanici su ugodno iznenađeni. Subotički tamburaški sastav »Ravnica«

dočekivao ih je lijepim melodijama. Stariji su se podsjećali i na one divne i dobro im znane riječi »U Somboru pedeset i neke – išli smo na bunjevačko prelo. Došli su nam najmiliji gosti – tamburaši čak iz Subotice«.

Pozdravljajući nazočno članstvo, uzvanike i goste, predsjednik Društva Šima Raič posebice je istaknuo: generalnog konzula Republike Hrvatske u Subotici Davora Vidiša, konzula Tihomira Šilovića, te konzulice Ivu Aranjoš i Mirelu Lucić, savjetnicu u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu Rajku Raič, članice Poglavarstva grada Osijeka Mirjanu Smoje i Jasnu Novak Kovač, predstavnike pokrajinskih tijela Nadu Lazić, Đorđa Čovića i Slavena Dulića, predsjednika Općine Sombor dr. Jovana Slavkovića, te predsjednika Odbora za međunarodnu suradnju SO Sombor Karla Loga, predsjednika i potpredsjednika HNV-a Josipa Zvonka Pekanovića i Stipana Šimunova, te predsjed-

»Došli su nam najmiliji gosti, tamburaši čak iz Subotice«:
Ravnica

nika Izvršnog odbora HNV-a Lazu Vojnić Hajduka, direktora NIU »Hrvatska riječ« Zvonimira Perušića, predsjednika područnice DSHV-a za Sombor Jozu Kolara, predstavnike sve tri katoličke župe iz Sombora, te župnike iz Sonthe i Tavankuta, predstavnike KUD »Šokačka

Sonthe, Vajske-Bođana i Mađarske građanske kasine iz Sombora, predstavnike Uprave IPK »Erdutski vinogradi« i druge.

Nakon pozdravnih riječi i riječi dobrodošlice predsjednika Društva, Prelo je, uz buran pljesak nazočnih, simbolički proglašio otvorenim

Folklorni odjel HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora

Uzvanici i gosti

grana« i HKUD »Željezničar« iz Osijeka, predstavnike Vinokovačkih jeseni i Đakovačkih vezova, predstavnike HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, te KUD-ova iz Bačkog Brega, Bačkog Monoštora,

gradonačelnik dr. Jovan Slavković.

Tijekom ovog dijela programa uslijedila je i svečana promocija novog broja lista HKUD-a »Miroljub« (1/2006) što je obavio glavni i odgo-

vorni urednik. Za savjestan i krajnje odgovoran rad tijekom minulih osam godina na poslovima tehničkog urednika ovog

Priznanja su uručena i višegodišnjim suradnicima i donatorima Društva kao što su »Erdut-ska vinarija« i predstavništvo

Iz tih je razloga i sačinjen prikladan i hvale vrijedan program u kojemu su bili angažirani članovi dramsko-recitatorske, tamburaške i folklorne sekcije Društva. Uz domaći orkestar »Zlatni zvuci« vrijedan doprinos općem slavlju i raspoloženju dali su i članovi glazbeno-vokalnog sastava »Ravnica« iz Subotice, te poseban gost večeri, poznati pjevač Stjepan Jeršek Štef iz Osijeka.

Zabavni dio preljskog programa otpočeo je nastupom članova folklorne sekcije. Uz orkestar »Zlatni zvuci« oni su izveli više bunjevačkih igara iz Sombora i okolice. Kao i ranije, i za ovu prigodu njih su pripremili voditelj sekcije Željko Kolar i koreograf Damir Šeremešić. Ugodno osvježenje u ovom dijelu večeri dali su i članovi Dramske sekcije, koji su izveli isječak iz simpatičnog igrokaza »U gostima« utemeljenog na tekstu S. Bunječeva objavljenog u kalendaru »Subotička Danica« za 1940. godinu, a u obradi Marije Šeremešić, voditeljice ove sekcije.

Usklađivanje programskih sadržaja uspješno i vješto je obavljala svima nam već dobro poznata voditeljska trojka: Bojana i Bojan Jozić, te Dejana Jakšić.

Pravo opuštanje i opće raspoloženje nastalo je uz lijepu i prikladnu glazbu vokalno-instrumentalnog sastava »Ravnica«, pjesme Stjepana Jerška, te domaćih tamburaša »Zlatni zvuci«. Uz ukusnu večeru, bogatu tombolu, ples, pjesme, priče i blage prijateljske osmijehe, slavljeničko ozračje i dobro raspoloženje bilo je na zavidnoj razini i potrajalo sve do ranih jutarnjih sati.

Matija Đanić

glasila zahvalnica je dodijeljena vlč. Franji Ivankoviću, a za poslove lektoriranja i prijeloma lista Katarini i Ervinu Čeliković. Zahvalnica je uručena i Josipu Zvonku Pekanović, koji je, kao glavni i odgovorni urednik zaslužan za ugled koji je list postigao i za njegovo izlaženje tijekom minulih godina.

»Jamnice« iz Osijeka. Riječi zahvale i priznanja upućene su i Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici, SO Sombor, »Somborgasus«, te brojnom članstvu i građanstvu.

Prelo, u našem narodu osobito cijenjena, vrijedna i najmasovnija manifestacija, prvenstveno ima zabavni karakter.

Ugodna večer: Lazo Vojnić Hajduk, Davor i Meri Vidiš

U HKUD »Vladimir Nazor« u Somboru premijerno izvedena pučka komedija »Idi mi-dodi mi«

Pljesak za uspješnu izvedbu

Glumačka skupina Društva lijepo se uhodala, a uz stalne okuplja i nove članove

U Velikoj dvorani svoga doma Dramska sekcija HKUD »Vladimir Nazor« (u nedjelju 14. svibnja 2006.) ugodno je iznenadila okupljeno članstvo, premijerno prikazujući pučku komediju »Idi mi – dođi mi«.

Iskusna voditeljica ove aktivnosti Marija Šeremešić, koristeći stari tekst komedije subotičkog autora S. Bunjevčeva »U gostima«, dala je svoje viđenje okupljanja rodbine i prijatelja na obiteljskom prelu u jednoj običnoj, priprostoj

nje domaćina i domaćice oko »mojih« i »tvojih« gostiju redovita su: »Moji gosti bar znaju reda pri dolasku, a tvoji banu bez ikakve najave« i slično. Tu je, potom, i odnos svekrve i svekra prema snahi. Svekrva će: »Moram učiti i vaspitati snaju, misto VRAŽE da mi MAMA kaže.« Uobičajeno je da nova snaha čak i noge pere svome svekru i sl. Podrazumijeva se da je ova prigodna komedija, što oslikava običan bunjevački salašarski svijet, pisana našom izvornom ikavicom.

ca. Zahvaljujući sistematičnosti u radu, te odabiru lakih i interesantnih sadržaja, ova se glumačka skupina lijepo uhodala, a u svoje redove okuplja i nove članove. Premda nije uobičajeno navoditi sve sudionike jedne predstave, neka mi ovoga puta bude dopušteno da to učinim: Dejana Jakšić, Bojana i Bojan Jozić, Agneza i Damir Šeremešić, Ivica Pekanović, Elizabeta Nemoda, Elizabeta Delić, Jovanka Raič, Klara Oberman, Sofija Vuko-

vić, Zvonko Lukač, Kristina Dorotić, te harmonikaš Antun Suvalj. Većina ovih amatera uspješno se saživjela s likovima koje je predstavljala te atmosferu određenog vremena prenijela na nazočno gledateljstvo. Smijeh i buran pljesak za to su i najbolji dokaz. Od nazočnih dužnosnika posebice vrijedi istaknuti gospođu Ivu Aranjoš, konzulicu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici.

Matija Đanić

gradskoj obitelji, te darivanje mladenaca. Na jednom takvom zimskom okupljanju, a nakon dobrog svinjokolja, biva i brojnih zapleta. Tu se smjenjuju zgrade i nezgode kako članova obitelji, tako i njihovih gostiju. Jede se i pije, priča, šali, nadmudruje, prepire, uzajamno podbada, ogovara, ismijava, pjeva, svira, pleše, pa i drijema. Prigodni bečarci i naša narodna kola ugodno označavaju vrhunac ovakvog slavlja. Uzajamno prepucava-

Pretpremijere ovog komada članovi drame su izveli na svojim već tradicionalnim gostovanjima u Ljutovu, te u Rešetari-ma u Hrvatskoj. Očekujemo da će njome nasmejati i gledatelje u nekim drugim mjestima s kojima je Društvo uspostavilo dobru suradnju, te razmjenjuje svoja ostvarenja.

Koristeći svoje bogato pedagoško iskustvo, redateljica je, ne opterećujući previše sudionike, na pripremi ovog komada radila oko tri mjese-

Zajednički nastup Berežana, Monoštoraca i Somboraca

Večer folklor – »Vesela je Šokadija«

U okviru proslave sedamdesete obljetnice HKUD »Vladimir Nazor« u Somboru je 22. travnja u Velikoj

Program otvoren spletom bunjevačkih igara

dvorani Hrvatskog Doma održana Večer folklor »Vesela je Šokadija«. U programu su sudjelovali članovi Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega i Kulturno-umjetničkog društva Hrvata »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, kao i domaćini

– Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« iz Sombora. Predsjednik HKUD »Vladimir Nazor« Šima Raič pozdravio je nazočne, generalnog konzula Republike Hrvatske u Subotici Davora Vidiša, predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća Josipa Z. Pekanovića, potpredsjednika HNV-a Stipana Šimunova, direktora NIU »Hrvatska riječ« Zvonimira Perušića, predsjednika somborske podružnice DSHV-a Jozu Kolaru, predsjednicu KUDH »Bodrog« Mariju Turkalj i predsjednika HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« Stipana Katačića. Program koji je otvorila i vodila Marija Šeremešić, pročelnica dramskog i recitatorskog odjela, odvijao se pod geslom »Među Savom, Dunavom i Dravom uvik nigdi kraj neke granice živili su od vrmena davnih naši stari Šokci i Šokice; Kraj Dunava sva su sela, mala Šokica se Bunjevku dopala«,

Pjevačka skupina iz Bačkog Monoštora

kako je i sama u uvodnoj riječi naglasila. Program je otvoren spletom bunjevačkih igara iz okolice Sombora pod umjetničkim vodstvom Damira Šeremešića, HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević« se predstavio šokačkim plesovima iz Bačkog Brega a članovi KUDH »Bodrog« prikazali su izvorni običaj »Šokačka igranka«. Večer je upotpunjena šokačkom ikavicom u stihovima Antuna Kovača.

Zoran Čota

Dramska sekcija Društva sudjelovala na Festivalu amaterskog teatra

»Idi mi – dođi mi« i u Ljutovu

Članovi Dramske sekcije našega Društva, u okviru svojih aktivnosti, sudjelovali su na desetom Festivalu amaterskog teatra, koji je održan u Ljutovu 18. i 25. ožujka 2006. godine. Na ovoj su manifestaciji sudjelovali dramski stvaraoci iz četiri hrvatska kulturno-umjet-

nička društva i to: HKUD »Ljutovo« iz istoimenog mjesta s predstavom »Daleko je salaš«, KPZH »Šokadija« iz Sonte s komadom »Ljubav iz baba Mandine kujne«, zatim HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora sa »Idi mi – dođi mi«, te KUD »Bunjevka« iz Subotice s predsta-

vom »Bunjevačka tranzicija«. Naša kazališna skupina nastupila je 25. ožujka, a tamošnjem gledateljstvu se predstavila već navedenom pučkom komedijom »Idi mi – dođi mi«. Komad je režirala Marija Šeremešić, voditeljica ove kazališne skupine. Sudjelovanje naših amatera na ovom festivalu zapravo je pretpremijerni nastup, a službeno premijerno izvođenje održano je u svibnju pred gledateljstvom u Hrvatskom domu u Somboru.

M. Đ.

Uz »posljednji govor« tajnika Društva Zorana Čote

Sahranjivanje Begeša

Posljednjeg pokladnog dana 28. veljače 2006. godine okupilo se šaroliko članstvo našeg Društva: članovi sekcija, uprave, simpatizeri, svirači... Da se poslije napornih pokladnih radova i slavlja malo opustimo u neslužbenoj atmosferi uz večeru i poneku čašicu. Željeli smo i dostojno sahraniti »Begeš« u njegovo počivalište do Uskrsa. Mlađi članovi su se obukli

u maskare tako da smo obavili i neku vrstu maskenbala. U takvim prigodama ljudi se doista najljepše osjećaju jer nema protokola, nema obveza nego se sve radi spontano. Poslije večere dolaze svirači, atmosfera postaje vesela i razdragana, svi pjevaju i osjećaju se lijepo. Ali, vrijeme ne stoji, za tili čas dolazi ponoć. Dolazi onaj tužan trenutak kada se moramo rastati od

nama dragog Begeša. Svi smo plakali, pa čak i »svećenik« koji je obavljao sahranu. Posljednji govor održao je tajnik Društva Zoran Čota. Govor ću prenijeti u cijelosti, citiram: »Hik, šmrc, štuc, neka počiva u mirju... štuc«. U tom ozračju pale su i dvije svećane odluke: predsjednik Društva Šima Raič odrekao se cigareta do Uskrsa, preostale cigarete i kutiju je pocijepao; tajnik Društva Zoran Čota svećano je izjavio da je za njega alkohol prošlost do Uskrsa. Odluka je – tko se ne pridržava dogovorenog, platit će pet komplet večera.

Alojzije Firanj

Nastupi – natjecanja

U organizaciji KC »Laza Kostić« iz Sombora u prostorijama HKUD »Vladimir Nazor« održana je Općinska smotra folklornih ansambala na kojoj je uz ostala somborska kulturna društva nastupilo i

naše Društvo s Bunjevačkim igrama u koreografiji Kristine Išpanović. Nazorovci su se osim u plesu predstavili i izvornim običajem Bunjevački svatovi iz Sombora i okolice (dolazak po mladu). Ovaj igrokaz, čiju umjetničku postavku potpisuje Antun Knežević, a izvodi mješovita skupina mlađih i veterana Folklorne sekcije

društva, plasirao se i na viši rang – Zonsku smotru izvornih skupina održanu u Somboru 13. svibnja 2006. U vrijeme pisanja ovog teksta neslužbeno saznajemo da se ovaj program plasirao i na Pokrajinsku smotru koja će se održati u rujnu u Pivnicama.

Zoran Čota

Vjerska tribina u Somboru posvećena ovisnicima

Droga – otrov za tijelo i dušu

Nema pouzdanih podataka o broju ovisnika, ali stručnjaci upozoravaju da je droga sve raširenija i u našoj sredini

U petak 21. travnja 2006. godine u Velikoj dvorani HKUD »Vladimir Nazor« održana je tribina na temu »Iskustvo droge«. Govorili su oni koji su u svom životu iskusili problem droge. Nazočne je pozdravio predsjednik Društva Šima Raič i upoznao ih s kratkim životopisom voditelja tribine – dr. Marinka Stantića, župnika u župi Svetog Križa u Somboru. Velečasni Stantić je vodio zajednicu bivših ovisnika u Horgošu. Dolaskom u Sombor preuzima koordinaciju vjerskih tribina.

Predavači su bili dr. Ivica Suvak, liječnik Hitne medicinske službe u Somboru, s. Ancila Vujković Lamić, glavna sestra Odjela za dnevne ovisnosti od droge, zaposlena u Kliničkom bolničkom centru (Sestara Milosrdnica) Zagreb, Pero Vujković, bivši ovisnik o drogi iz Sarajeva, te János Egede, otac ovisnice od droge.

Dr. Suvak održao je stručno predavanje opisujući drogu kao otrov za dušu. Objasnio je na koji se način droga može konzumirati i njeno pogubno djelovanje na tijelo, psihi i socijalni status. Korisnicima se stalno povećava prag tolerancije, potrebne su sve veće količine do potpune ovisnosti. Konzumiranje izaziva psihičke smetnje, strah, depresiju, psihičku nesposobnost,

povlačenje u izolaciju. Točnih podataka o broju ovisnika nema, ali ljudi koji su upućeni u ovaj problem upozoravaju da je droga jako raširena u našoj sredini.

»Duša čovjeka boli jače od kostiju«: predavači na tribini

S. Ancila 26 godina radi sa ovisnicima o drogi, energično tvrdi da kliničko rješenje za liječenje ne postoji. Čovjek se sastoji od tri dijela: tijelo, psiha i duša. Droga napada čitavog čovjeka. Duševnu bolest još nitko nije izliječio i zato se treba čuvati droge, rekla je s. Ancila. Ovisnik osjeća najjače bolove jer ostaju rupe na mozgu. Nesretnima možemo pomoći ljubavlju, radom i molitvom. Sestra savjetuje roditeljima: »Volite svoju djecu, razgovarajte s njima,

ali nemojte svoje roditeljsko dostojanstvo baciti djeci pod noge. Budite brižni i savjesni roditelji i odgojitelji svojoj djeci.«

Pero Vujković iznio je svoje iskustvo. Krenuo je s lakim drogama i išao sve dalje i dalje, i nije se mogao oduprijeti zlu koje ga je snašlo. Jak karakter nije dovoljan, ide se do kraja. Priznaje da mu ni vlastita obitelj, supruga i sin, nije bila dovoljna i da je postao egoist koji misli samo na sebe. Liječenje je pokušao svim postojećim liječničkim metodama, ali bez uspjeha. Dolaskom u katoličku zajednicu želio je pomoći sebi i obitelji i osloboditi se ovisnosti. Njegovo iskustvo govori da su rad i molitva sredstva putem kojih se on spasio.

Gospodin János Egede ispričao je svoju potresnu priču, priču roditelja čija je kćerka postala ovisnik. Počevši od suočavanja s činjenicom da je to moguće, pa do mukotrpnog rješenja problema. U dvorani je bio zavidan broj slušatelja. Većina su bili mladi koji su pažljivo pratili sva izlaganja. Svojim pitanjima riješili su još neke svoje dvojbe na ovu temu. Predavači su zaključili tribinu porukom: »Ako želite pomoć, javite se.« Za zaključak: »Čuvajmo svoju dušu, duša čovjeka boli uvijek jače od kostiju.«

Alojzije Firanj

Istina o blaženom Alojziju Stepincu

U petak 10. veljače 2006. godine održana je u župi Svetog križa u Somboru, tribina na temu Blaženi Alojzije Stepinac. Predavač je bio vlč. Franjo Ivanković.

Ponekad su predrasude moćnije od nas samih. Predrasude o blaženom Alojziju Stepincu još su usađene u sjećanje. Iz straha i predrasuda promijenili smo mjesto tribine, u namjeri da ne kvarimo suživot s našim sugrađanima. Lijepa je to gesta i dobar kompromis, ali ipak moramo širiti pravu istinu o Alojziju Stepincu. Njegov životni put nije uobičajen. Rođen je 1898. godine u mjestu Krašić. Sudionik je Prvog svjetskog rata, studira poljoprivredu, zatim

Nadvladati predrasude o Stepincu: vlč. Franjo Ivanković

napušta poljoprivredu i studira teologiju. S trideset godina postaje svećenik. Sa 34 godine postaje biskup. Osnovao je Caritas, katoličku akciju i osniva 14 župa u Zagrebu. Njegovo geslo je: »U Tebe se Gospodine uzdam.« Osuđuje ustaštvo ali ne prihvaća partizane i državu bez vjeronauka. Bori se za samostalnost ali moraju svi biti ravnopravni. Tito želi Hrvatsku katoličku crkvu odvojiti od Vatikana. Stepinac to ne prihvaća. Predlaže mu se da ode iz zemlje jer će biti suđen kao ratni zločinac. On to ne prihvaća nego ostaje s narodom. Na montiranom procesu osuđen je na 16 godina stroge robije. Izdržava 4 godine i umire 1958. godine u 60. godini života.

A.F.

Radovi na zdanjima crkve Presvetog Trojstva u Somboru

Obnova krova župnog dvora

U ovoj godini predviđena je još obnova vanjskih prozora na župskoj kući i žaluzina na crkvenom tornju

Krajem prošle godine privedeni su kraju radovi na obnovi krova crkve Presvetog Trojstva u Somboru. Odmah iza Nove godine nastavljeni su radovi na zamjeni starog krovnog pokrivača na zdanju župnog dvora. Uskrs smo proslavili pod novim krovom, ali posla je još ostalo puno. Trebalo je srušiti a potom i ponovno

sazidati deset prilično velikih dimnjaka. I taj se posao privodi kraju. Ilimari su odradili najveći dio svoga posla. Ovih dana uslijedit će žbukanje oštećenih dijelova ispod krova i popravak onoga što je bilo ili što je za vrijeme radova oštećeno. Sve dosadašnje radove izvela je firma »Gramont« iz Sombora sa svojim kooperantima, a stručni nadzor radio je Mirko Ivšić, diplomirani inženjer. I ovom prigodom želimo izreći našu veliku i iskrenu zahvalnost gospodi dr. Jovanu Slavkoviću i Miodragu Sekuliću i njihovim suradnicima i stručnim službama SO Sombor, zatim Mirku Ivšiću, Miodragu Petroviću, direktoru »Gramonta«, njegovom stručnom timu i svim radnicima, upravi JKP »Čistoća« na višemjesečnom razumijevanju, i svima koji su na bilo koji način ovaj posao podržali i pomogli. U ovoj godini predviđena je još obnova vanjskih prozora na župskoj kući i žaluzina na crkvenom tornju. Pripremni

Nastavljeni radovi na zamjeni krovnog pokrivača

Predstoji obnova vanjskih prozora na kući i žaluzina na tornju

radovi su u tijeku te se nadamo da će i taj dio posla biti uspješno odrađen. Tek nakon toga bit će moguće razmišljati i eventualno planirati obnovu i same fasade kako crkve tako i župske kuće. Centar našega grada već sada izgleda ljepše radi obnovljenih krovova na mnogim zgradama. Još kad bismo i fasade uspjeli osloboditi ružnih grafita bio bi ovaj grad još simpatičniji. Nadati se nije grijeh, zar ne?

Josip Pekanović, župnik

Vjerska tribina u HKUD »Vladimir Nazor« Sombor

Kako duhovno bolesnog čovjeka izliječiti i kako mu pomoći?

Otač Anđelko Jozić, prior karmelićanskog samostana u Somboru u petak 10. ožujka 2006. godine održao je tribinu na veoma aktualnu temu: Kako duhovno bolesnog čovjeka izliječiti i kako mu pomoći. Predavač nam ukazuje da je moralna patnja bol duše. Patnju izazivaju: griža savjesti, nezahvalnost, usamljenost, poroci, grijeh... Sami sebi možemo pomoći ako odbacimo grijeh a prigrlimo kreposti. Upoznaje nas s bazičnim traumama koje se pojavljuju od začeca do 3. godine života. One se mogu liječiti ljubavlju i povjerenjem prema bolesnoj osobi.

Možemo si pomoći ako odbacimo grijeh: sa tribine

Postoje genetske bolesti duha u koje spada Istočni grijeh. Njega se možemo osloboditi

tražeći oprost na ispovijedi, rekao je pater Anđelko. Postoji još čitav niz medio-psihoza koje mogu izazvati duhovnu bolest. Tu spadaju: Istočne magije, sekte, astrologija, gatanje, čaranje, spiritualizam... One su uvijek smatrane opasnom praksom. Zadatak Crkve je učiniti svijet normalnim da živi u vjeri, nadi i ljubavi, rekao je otac Anđelko. Pozvao je na razgovor nazočne koji žele duhovnu pomoć. On ima iskustva s preko 400 osoba i rado bi pomogao svima koji to žele.

Alojzije Firanj

U Postirama na otoku Braču

Somborci na Nazorovim danima

Vežanost Bračana za velikog književnika oslikavaju riječi akademika Tonka Maroevića sa znanstvenog skupa, da »Nazorova misao i djelo vječno živi i da je sada zauvijek vraćen svomu hrvatskomu rodu i bračkomu školju«

Prvi susret i boravak na »Nazorovim danima« 2004. godine u Postirama na otoku Braču na proslavi 128. obljetnice rođenja Vladimira Nazora, predstavnici HKUD »Vladimir Nazor« Šima Raič, Marija Šeremešić i Antun Knežević upotpunili su dogovorom i prihvaćanjem poziva za sudjelovanje na jubilarnim »Nazorovim danima« proslave 130. obljetnice pjesnikova rođenja, 2006. godine. Poslije uspješno okončanih priprema i zahvaljujući potpori Hrvatske matice iseljenika, 43 člana Društva doputovala su kombinacijom autobus-trajekt i 800 kilometara prijednog puta na otok Brač.

Prosvjetno-kulturna manifestacija XI. »Nazorovi dani 2006.« u povodu 130. obljetnice rođenja Vladimira Nazora

održani su u Postirama na otoku Braču od 25. do 28. svibnja pod pokroviteljstvom Hrvatskoga sabora. U programu obilježavanja jubileja sudionici su položili vijenac i cvijeće na rodnu kuću i bistu Vladimira

Nazora a ispred kuće na rivi učenici gimnazije »Vladimir Nazor« iz Zadra izveli su scenski prikaz književnikova djela »Voda«. Dan rođenja pjesnika kao dan Osnovne škole »Vladimir Nazor« u Postirama obi-

lježili su u programu i škole iz Zagreba i Splita kao i HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora.

Recitatorice Emina Firanj, Dejana Jakšić i Lea Jeftić obogatile su program stihovima pjesnika, a na somborskom štandu koji je uredila Marija Šeremešić priredena je izložba vezova i slikarskih radova članova kao i dosadašnja nakladnička djelatnost Društva, gastronomskih specijaliteta iz Bačke s velikom slavljeničkom tortom namijenjenom domaćinima a sve začinjeno glazbom somborskih tamburaša.

Na ljetnoj pozornici hotela »Postira« HKUD »Vladimir Nazor« priredilo je kulturno-umjetnički i zabavni program. Andrija Biličić, ravnatelj Osnovne škole »Vladimir Nazor« iz Postira i predsjed-

Šima Raič, u ime Društva, prima Plaketu »Vladimir Nazor«

nik organizacijskog odbora »Nazorovih dana« zahvalio se na sudjelovanju HKUD-a »Vladimir Nazor« i govorio o značaju obljetnice rođenja Vladimira Nazora. Šima Raič je govorio o povijesti i aktivnostima Društva i proslavi 70. obljetnice ove godine i zahvalio se na pozivu i uručenoj Diplomati i Plaketi »Vladimir Nazor«. Izvedena je premijera dječje predstave »Bijeli jelen«, prema književnom djelu Vladimira Nazora za koju je sce-

Vladimiru Nazoru kazivao je Antun Kovač.

Članovi folklorne sekcije pod vodstvom pročelnika Željka Kolara izveli su »Bunjevačke igre iz Sombora i okolice« u pratnji tamburaškog orkestra. Stručno-znanstveni skup povodom 130. obljetnice rođenja na temu »Vladimir Nazor-pjesnik mediteranskog nadahnuća« okupio je eminentne stručnjake i znanstvenike među kojima dr. Nedjeljko Mihanović, dr. Ivo Škarić, akademici Tonko

Marija Šeremešić sa somborskom mladeži

Obilazak mjesta

narij uradio Luko Paljetak, scenografiju Peter Mraković u režiji Marije Šeremešić i izvedbi dramske skupine Društva. Veoma dobro pripremljena i izvedena predstava pobrala je pljesak i ushićenje mnogobrojne publike. Autorske stihove o

Maroević i Josip Bratulić i drugi.

Gostoljubivi i ljubazni domaćini omogućili su smještaj u privatnim udobnim apartmanima u Postirama uz samu obalu mora, a ishranu u restoranu »Panorama« u susjed-

noj Splitskoj. Pokraj nastupa, članovi našeg Društva imali su vremena i za kupanje, nogomet, druženje, izlete.

Članovi HKUD »Vladimir Nazor« posjetili su obiteljsku kuću Vladimira Nazora u Bobovištu na moru gdje je navise živio i boravio, gdje se

po površini nastavljen je izletom na Vidovu goru, najviši otočki vrh Hrvatske, na visini od 778 metara iznad razine mora. Na »krovu Jadrana«, s kojega pogled dopire na većinu hrvatskih otoka i do talijanske obale, dominira ogromna mramorna ploča s uklesanim stih-

uvijek rado vraćao i nalazio inspiraciju za stvaralaštvo, ljubav prema otoku Braču, moru, težacima, ribarima, lozi, maslini... U prostorijama sačuvan je namještaj, radni stol, predmeti, obiteljske fotografije, knjige, a o svemu se stara praunuka Vladimira Nazora, sveučilišna profesorica iz Zagreba Olga Perić, koja je uručila dar predsjedniku Društva Šimi Raiču, najnovije izdanje pjesnikovih djela tiskanih povodom 130. obljetnice rođenja.

Putovanje po najnaseljenijem otoku u Hrvatskoj i trećem

vima pjesme »Brač« Vladimira Nazora. Vežanost Bračana za velikog književnika oslikavaju riječi akademika Tonka Maroevića sa znanstvenog skupa, da »Nazorova misao i djelo vječno živi i da je sada zauvijek vraćen svomu hrvatskomu rodu i bračkomu školju«.

U povratku smo razgledali znamenitosti Splita i iskoristili prigodu za ponovni susret s prijateljima u Kaštel Lukšiću, a sa don Antom Šipićem dogovorili boravak u kolovozu ove godine.

Zoran Čota.

Miroljub na Valpovštini (2.)

Rodoljubni zanos nježnoga dječaka

Nježnom dječaku je majka pri odlasku u gimnaziju šapnula: »Vladaj se dobro, Franco, i nikad ne zaboravi da te je bunjevačka majka rodila i odgojila«

Miroljub je bačku ravnici zamijenio slavonskom ravnicom. Premda je pjevao o prirodi, pticama i ljepoti, njegove pjesme nerijetko imaju gorak okus. Drugim riječima, Miroljub je kao uzroke stanja svoga duha navodio vanjske utjecaje, koji su ga, nerijetko, ograničavali, što njegovu poeziju povremeno čini sjetnom, no nikako pesimističnom. Pun rodoljubnoga zanosa, kao i bezgranične Kristove ljubavi, koja je njegovo temeljno određenje, ispisao je Miroljub brojne stihove koje liječe rane i oplemenjuju dušu.

Treća Miroljubova odrednica, to jest, treća odrednica njegovih stihova jest da su bili lako dostupni – danas ih je gotovo nemoguće pronaći. Miroljub je publicirao u kalendarima i godišnjacima, koji imaju, rekli bi, ograničen rok trajanja. Pjesme koje su obja-

vljene u zbirkama samo su dio Miroljubova opusa, a i te je zbirke teško naći u slavonskim, srijemskim, baranjskim i bačkim knjižnicama.

GRUJINI: Rođen je u obitelji Grujinih – tako, naime, njegovu obitelj zovu od davnina. U toj se obitelji njegovala tradicija i Miroljub, koji je na krštenju dobio ime Franjo, često je slušao, gotovo svako večer, priče svojih starijih rođaka o dogodovštinama njihovih zajedničkih predaka, a osobito o zbivanjima 1848. godine u njihovom selu i okolici, koje bi hrvatski povjesničari trebali rasvijetliti.

Odrastao je uz pučke predaje, priče i bunjevačke bajke. Mati, Imerka, bliska rođaka nadbiskupa Antunovića, usadila je u Miroljuba nježnost i strast prema narodnoj umjetnosti, osobito prema pripovijetkama. Možemo pretpostaviti da

je rodila 13 djece, a da ih je šest rano umrlo. Preživjeli su i odrasli Lovro, Antun, Mijo, Ivan, Franjo, Doko i Katica. Ivan je dvije godine stariji od Miroljuba, koji je rođen šesti po redu, i bio je svećenik, pjesnik, pisac i političar. Pisao je o povijesti Bunjevaca, ina mađarskom i na hrvatskom jeziku. Bio je zastupnik u Mađarskom parlamentu te predstavnik Somborskoga okruga, u ime Bunjevačko-šokačke stranke, u skupštini monarhističke Jugoslavije. Katica je desetljećima vodila domaćinstvo u župama u kojima je Miroljub obavljao pastoral.

U ALJMAŠU: Beno Petrekanić mu je bio učitelj, a u najranijoj Miroljubovoj životnoj dobi aljmaški je župnik bio Ivan Antunović. O rodoljubnom zanosu i preporodnoj aktivnosti Ivana Antunovića nikad dovoljno riječi, no spome-

Miroljub Ante Evetović

nimo se nekoliko malih, relativno nepoznatih rodoljuba, bez čije bi aktivnosti Antunović bio svjetionik a ne vođa hrvatskoga narodnoga preporoda u Bačkoj. Uspomena na Benu Petrekanića, agilnoga učitelja i rodoljuba, živa je i danas. Knjiga od koje se tadašnji učitelji nisu odvajali, Kačićev Razgovor ugodni naroda slovinskog, duboko se ucijepila u mladog Miroljuba. Vjerojatno je i on naizust znao Kačićeve stihove, kao uostalom umalo sva nacionalno svjesna mladež, koji su samo podgrijali ono što su Miroljuba usadili u najranijem djetinjstvu – bezgraničnu ljubav prema hrvatskome narodu.

Osnovnu školu završio je na hrvatskome jeziku učeći iz udžbenika tiskanim u Zagrebu. Međutim, školovanje nije odmah nastavio. Koji su razlozi, nije poznato. Kao stipendist Ivana Antunovića, Franjo Evetović, kasniji Ante Evetović Miroljub, krenuo je 1876. godine u Isusovačku klasičnu gimnaziju u Kaloči. Nježnom dječaku je majka pri odlasku u gimnaziju šapnula: »Vladaj se

Bački Aljmaš, rodno mjesto Miroljuba, svećenika, hrvatskoga pjesnika, pisca i političara

dobro, Franco, i nikad ne zaboravi da te je bunjevačka majka rodila i odgojila».

U KALOČI: U Kaloči ga je dočekao Ivan, stariji brat. Stanovali su kod nadbiskupa, koji se očinski brinuo o njima. Učio je njemački, grčki, latinski i mađarski, no ne i hrvatski, a te i ostale predmete (povijest, zemljopis, prirodopis, matematiku, fiziku, crtanje, nacrtu geometriju, tjelesni i krasopis) predavali su mu profesori-Madari. Ravnotežu je stvarao

nije bilo Mađara – a drugi dio knjiga na hrvatskome jeziku u Kaloču su donijela dva nadbiskupa Hrvata, Patačići). Mirosljub je u Kaloči čitao Vrazova, Mažuranićeva i Preradovićeva djela te se naslađivao Šenoimim djelima. Nadbiskup Antunović redovno je dobivao glasila iz Hrvatske. U tom je domu Mirosljub svakodnevno čitao Obzor i Vienac, kao i druge časopise, te ih donosio gimnazijskim kolegama stvarajući oko sebe neformalni kružok Hrvata.

Nisam došo na sviet u mermernih dvorih

Nije na odmet ponovit da je Ante Evetović Mirosljub rođen 12. lipnja 1862. godine u Bačkom Aljmašu. O socijalnom statusu njegove obitelji svjedoče stihovi:

Nisam došo na sviet u mermernih dvorih
Gdje bogatstvo glasno po odaji zbori;
Već u mirnoj kući siromaštva biede,
Gdje se crni hljebac u nevolji jede...
Oranica biješe u nas vrlo malo;
Riedko je kad na nas sunce sreće sjalo...

Mirosljub dalje nastavlja:

...moja zibka mala
Nije bila srebrom okovana;
U svilu me i kadivu nije
Pokojna mi zavijala Nana,
Već po trnju siromaštva muka
Vodila me njena brižna ruka.

rođak Ivan Antunović. Privatna Antunovićeva knjižnica, koja i danas stoji neistražena u kaločkom nadbiskupijskom arhivu premda se u njoj nalazi nekoliko stotina knjiga na hrvatskome jeziku tiskanih u 17. i 18. stoljeću, bila je krcata djelima starijih hrvatskih pisaca i pjesnika, a Antunović ju je redovno nadopunjavao knjigama suvremenika i djelima sudionika Ilirskoga pokreta. (Tek kao napomena, neke knjige na hrvatskome jeziku, koje su postale dio Antunovićeve knjižnice, u Kaloči su još od kraja 17. stoljeća i čitali su ih franjevci provincije Bosne srebrenne – ako je suditi po imenima i prezimenima franjevac koji su u Bačkoj obavljali pastoral, u Bačkoj gotovo da

FRANJEVAČKI OPTIKUM: Stupivši u franjevački red, dobio je novo ime Ante. Provincijal franjevačkoga reda, Ivo Rodić, prijateljevao je s Antunovićem, što je sigurno bila još jedna smjernica prema Mirosljubovom nacionalnom osvještanju. Novicijat je proveo u Beču gdje se sreo s nekoliko Hrvata, koji su se oduševili njegovim retorskim sposobnostima i koji su učvrstili Mirosljubove nacionalne osjećaje. Počeo je pisati stihove na hrvatskome jeziku, a živeći u Beču usavršavao je znanja u njemačkom jeziku. Studirao je u Vukovaru, Fedvaru i Baji. Godine 1886. zaređen je za svećenika, a mladu misu služio je u rodnom Bačkom Aljmašu.

Zdenko Samaržija

Mjesto Mirosljubove inspiracije Vrazovim, Mažuranićem, Preradovićem, Šenoom: Kaloča

MIROLJUB (izlazi 4 puta godišnje). List Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »Vladimir Nazor«, 25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26, tel. 025/38-173; fax: 025/26-019. Nakladnik: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica tel/fax: 024/553-355
hrvatskarijec@tippnet.co.yu
www.hrvatskarijec.co.yu
Za nakladnika: Zvonimir Perušić
Urednik Nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ«: Milovan Miković
Uredništvo: mr. Matija Danić, glavni i odgovorni urednik lista, Antonija Čota, zamjenica glavnog urednika, Franjo Ivanković, Josip Pekanović, Alojzije Firanj, Zoran Čota, Franjo Krajniger, Šima Raič, Zdravko Feđver
Lektor: Milovan Miković
Tehnički urednik: Thomas Šujić
Prijelom teksta: Jelena Ademi
Urednica fotografije: Nada Sudarević
List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583/2.2.1998.
Tisak: Studio Bravo, Subotica
E-mail: so.v-nazor@neobee.net
Web strana: tippnet.co.yu/media/miroljub
Naklada: 900 primjeraka

Zapis s putovanja: Albanija

U zemlji orlova

Demokratske promjene u Albaniji omogućile su otvaranje tržišta za mnoge vrste robe pa tako i za žitarice iz Mađarske. Kao afirmirana izvozna firma dobili smo izvozni posao koji smo uspješno realizirali te su nas naši poslovni partneri pozvali i primili kao svoje goste. S radošću smo supruga Maja i ja otputovali 15. siječnja 1998. godine. Prethodno smo u Albanskom veleposlanstvu u Budimpešti izvadili putnu vizu jer je to bio propis za građane SRJ.

Prvi put smo zrakoplovom prelijetali uzduž Vojvodine i Srbije te smo se s te visine uvjerrili da je Drina stvarno kriva, a Prokletije surova planina sva pod snijegom. U zračnoj Luci Tirana dočekala nas je mediteranska klima barem 20 stupnjeva viša nego u Mađarskoj te su Majina bunda i moj kaput postali višak koji će nam samo smetati u putovanju kroz Albaniju. Od sletne piste do prihvatnog ureda za putnike vodi staza sa ogromnim palmama sa objiju strana, a slične smo vidjeli samo u Los Angelesu na Beverli Hillsu.

FERDINAND I ALBET: Normalna carinska i policijska kontrola brzo je završila i našli smo se na trgu ispred Lučke zgrade. Tu nas je čekalo stotinjak ljudi nudeći usluge taksija ili smještaja a kad su čuli da govorimo hrvatskim jezikom barem 30 posto nam se obraćalo srpskim jezikom s kosovskim naglaskom. Srećom, tu su bili i naši domaćini koji su nas autoritativno iščupali iz gomile i povezli nas svojim »merdzom« do nekog usamljenog bifea gdje smo se konačno pozdravili i popili piće za dobrodošlicu.

Obojica su govorila i njemački jezik, a zovu se Ferdinand i Albert te u komunikaciji nije bilo problema. Isto popodne krenuli smo prema njihovim tvrtkama u gradu Elbasanu. Od zračne luke do Tirane ima oko 20 kilometara, a do Elbasanu još pedesetak. Loša cesta koju su gradili Talijani dok su držali Albaniju svojom kolonijom neposredno pred Drugi svjetski rat, vodila je iz ravničarskog, mediteranskog područja u planinske predjele do visine vrhova oko tisuću metara nadmorske visine. Na mnogo mjesta uz cestu šikljala je voda visoko u zrak slično gejzirima, a u stvarnosti su bile mlaznice kao završetci gumenih crijeva koji su vodu dobivali iz potoka, stotinjak metara iznad. Time su mlazom prali kaljave automobile i kamione a da nisu trošili niti jednu energiju, sve na bazi spojenih posuda. Ispred samog rudarskog grada Elbasana sa oko 50.000 stanovnika vidjeli smo nepreglednu plantažu mediteranskih maslina zasadeni prije pet-šest godina. Sam grad je u znaku metalurgije, tu je najveći rudnik kroma u Europi, a ruda se prerađuje u kombinatu koji zapošljava preko 7000 radnika. Pune ulice ljudi, pješaka, auta i zaprega. Karakteristične su im te zaprege. Jedan konjić vuče, kočijaš

stoji na nečemu sličnom našem špediteru samo bez stranica a sjedala praktički ravna ploča na koju tovare sve i svašta. Domaćini su nam osigurali smještaj u hotelu u središtu grada odmah iznad tržnice i glavnog trga s lijepim alejama cvijeća i žbunja.

NEIZBJEŽNI KALAŠNJKOV: Na ulazu su nas naši ljubazni domaćini predstavili recepcionaru koji nas je pozdravio na tečnom engleskom, uzeo nam putovnice i dao neke cedulje koje su značile da smo odsjeli kod njih.

Naslonjen na »učatlajisani« zid pomno nas je promatrao neki uniformirani tip s kalašnikovim automatom na ramenu i to nam je ulilo dodatnu »sigurnost« za vrijeme boravka u tom hotelu. Sobarica nas je dovela u sobu, u kojoj je namještaj bio vrlo jednostavan i neudoban, ali je soba imala ogromne prozore koji su gledali na tržnicu.

Skromna večera u hotelu i pokušaj spava-

Tragovi ne tako daleke prošlosti: bunker u Albaniji

nja, jer smo isti dan toliko toga preletjeli i proputovali pa bi nam odmor dobro došao.

Kažem pokušaj, jer od spavanja nije bilo ništa. Naime, od snažne rafalne i pojedinačne paljbe iz raznog »osobnog« naoružanja koja je dopirala s tržnice i ulica oko hotela nismo oka sklopili. Za svaki slučaj krevet smo doveli ispod prozora kako bi nas taj zidić malo zaštitio. Jedva smo dočekali zoru kada se sve smirilo a mislili smo da će ujutro sakupljati mrtve i ranjene ali ništa od toga. Izgleda da je ta pucnjava jedino nas uzbudila kad su se svi ostali ponašali kao da noćas nije bila oko nas prva crta bojišta. Istog jutra promijenili smo sobu za drugu koja nema tako »divan« pogled na trg u Elbasanu.

Ujutro nakon doručka partneri su došli po nas i odvezli nas do industrijske zone. Mlin s pekarom koji se zove »Habin-shop« po imenu vlasnika Alberta Shopia. Zidana ograda visoka oko 4 metra, željezna kapija i čuvari s kalašnjikovima su na prvi pogled ostavili dojam da ulazimo u dobro čuvani zatvor. Ali ne, ipak to je bio mlin, kapaciteta 50 tona

samljevene pšenice za 24 sata i ogromna pekara kapaciteta 20 tona kruha na dan. Vidjeli smo sve što nas je interesiralo, probali peciva uz uljudnu pohvalu kvalitete iako im okolna higijena nije bila za pohvalu.

Drugi partner posjeduje samo mlin »Agreks-2«. Nova tehnika i tehnologija talijanskog proizvođača. Vlasnik Ferdinand Hodo samelje 600 tona pšenice mjesečno u dvije vrste brašna. Tu smo se pozdravili sa ženom koja se udala za Albanca iz Peći te su skupa došli živjeti i raditi u Elbasanu. Gospođa je Srpkinja i zove se Rada. Nakon obilaska proizvodnje, skladišta i ureda domaćin je pozvao nekoliko mlinara iz grada i okoline te smo dogovorili isporuku još 4500 tona mađarske pšenice.

IMPROVIZIRANE TEZGE: Ručak, odmor, domaćini nas uvečer odvoze na večeru u jedan zadržni dom u predgrađu. Svu hranu, uglavnom roštilj i piće ponijeli su od svojih kuća. Baklava je bila izvanredna. Ostali smo do dugo u noć, a i nije nam se žurilo u hotelsku bojišnicu.

Noćenje, malo bolje nego prošle noći, doručak, i putujemo na Ohridsko jezero. Cesta prati rijeku Shkumbinit koja izvire nepunih kilometar ož obale Ohridskog jezera, a »putuje« stotinjak kilometara na zapad do Jadrana. Loša cesta duga 70 kilometara prevaljena je za 2 sata a jezero nas je dočekalo s mirnom vodom u kojoj se lijepo ocrtavala makedonska planina Galičica, čiji su vrhovi bili pod snijegom. Na vodi šćućureni u malim čamcima ribarili su uglavnom ljudi iz okolnih sela. Poznato je da je ovo jezero najdublje u Europi (287,5 metara) i da ima najveću providnost vode, preko 20 metara.

Nikada se ne zamrzne, dapače i za najjačih zima temperatura vode se ne spušta ispod 20 stupnjeva Celzija. Pravi raj za kvalitetnu ribu – pastrve i jegulje. Ulovljenu ribu prodaju na improviziranim tezgama pokraj ceste koja prolazi pokraj jezera uzanim pojansom između vode i planine. Najveće i najbolje pastrve koje smo ikada jeli bile su baš ove iz Ohrida. Krajnji cilj nam je bilo ljetovalište Pogradec na južnoj obali jezera, tridesetak kilometara od Grčke. Već na prvi pogled ovo je bila neka druga Albanija. Mnoštvo hotela, manjih restorana uglavnom s talijanskim i grčkim specijalitetima na čijim parkinzima su se »odmarali« grčki, talijanski i makedonski auti, a putnici uživali u ljepoti okoliša i gurmanluka u svakom jelu.

Šetnja kroz gradić, fotografiranje uz znamenitosti mjesta, obilno konzumiranje mediteranskog voća, najviše odličnih smokava i usporedba s našim primorskim ljetovalištima. Konstatirali smo kako je u Pogradecu mnogo toga sličnog našim mjestima uz Jadransku plažu, vile, hoteli, trgovine manje i

veće, ali razlikuje se po ljubaznosti domaćina koji su željni gostiju i imali smo osjećaj da smo im baš mi najdraži, dugo očekivani iako je restoran bio pun stranaca. Očigledno još ih nije uhvatila poznata dalmatinska »fjaka«.

NOĆENJE U PUŠKARNICI: Povratak istom cestom, noćenje u »puškarnici« na čiju stvarnost smo već pomalo naviknuli, doručak, sve plaćeno iz džepa domaćina, te put u Tiranu. Smjestili su nas u ekskluzivni hotel za strance u elitnom dijelu Tirane u sobu veličine manje sportske dvorane. Sve sobe na istom katu povezivao je na ulične strane jedan ogroman balkon. Bez problema se svaki šetač na balkonu mogao, kroz prozor i balkonska vrata, zastakljeno do poda, uvjeriti na kojoj strani tijela trenutačno spava susjed. Doručak, neizbježni *ham and eggs*, domaćini nas voze kroz Tiranu i usput pokazuju znamenitosti glavnog grada Republike Albanije sa oko 400.000 stanovnika. Široke ulice i veliki prostor, trgovni slični onim u Rusiji neodoljivo podsjećaju na razdoblje »bratske« ljubavi s Rusima i kasnije Kinezima. Mnoštvo biciklista spretno i sretno

od kosaca preko rudara, do radosnog Enverovog pionira. Poslije obvezatnog fotografiranja putujemo izvan Tirane, ni sami ne znamo kuda i dokle. Ali domaćini su znali i zato smo im bili zahvalni što su nas doveli da vidimo Kruju, prijestolnicu kneza Skenderbega. To je kompleks utvrđenja koja dotiraju iz razdoblja borbe kršćanskih vojski protiv osmanlijskog carstva koje je nadiralo (1443-68.).

ZBRATIMLJENI SKENDERBEG I HUNYADI: Utvrde, šančevi, topovi i ostali ratni eksponati svuda su obnovljeni u prijašnji izgled i ostavljaju snažan dojam i dokaz borbe kršćana za očuvanje svoga teritorija i naroda. U zatvorenim prostorima izloženi su predmeti iz toga doba a najviše je tu mačeva, sablji, kopalja, oklopa boraca itd.

U centralnoj dvorani dvorca je veliki od hrastovine načinjen stol i stolice s mnoštvom slika i kopija dopisa Skenderbega sa suvremenicima iz toga XV. vijeka. Tu je i dopis Dubrovačkom biskupu Tomaševiću u kome ga Skenderbeg moli da pošalje vojsku u pomoć kako bi se skupa obranili od Turaka. Odgovor nismo vidjeli. Također na slici iznad stola je veliki portret Jánosa Hunyadija, mađarskog plemića i vojskovođe (1387-1456.) koji je u našem narodu poznat pod imenom Sibirjanin Janko. Kustos muzeja nam je pokazao povelju o bratimljenju Skenderbega i Hunyadija, borca protiv Osmanlija. Gledajući sve te slike Juraja Kastriota Skenderbega učas sam zamaštao: »Evo još jednog Bunjevca, Skenderovića, visokog, crne puti, katolika, obiteljskog čovika sa četvero dice«, a možda to i nije samo plod moje mašte? Ljubaznom domaćinu muzeja smo zahvalili na dobrom objašnjenju daljnje prošlosti albanskog naroda i zadovoljni doživljenim krenuli nazad. Usputno smo zapazili mnoštvo peći za pečenje kreča jer su okolna brda očigledno bila od krečnjačkog kamena. Prilazeći Tirani osjećali smo da se iz srednjovjekovlja vraćamo u sadašnjicu ali našu, ma kakvu ona bila. Nakon večere šetnja osvijetljenim ulicama, a one manje svijetle ostavili smo za dnevni ugođaj. Spavanje mnogo udobnije od prijašnjih iako su nam se mreže i dušeci istezali do poda pa je i položaj spavača mahom bio sjedeći.

Ujutro doručak i neizbježni šoping. Domaćini, Albert i Ferdinand su nam pokazali veće i manje dućane u centru Tirane, a Maji se nije mnogo toga svidjelo osim nekoliko suvenirna tipičnih za Albaniju, što bi se reklo, albanskih brendova kao što su kamene statue Skenderbega na konju (i bez njega), kamenih bunkera raznih veličina i težina, orlova crnih i bijelih, minareta i džamija i drugog *andramenja*.

Kao i obično. Za popodnevni odmor domaćini su nas odvezli na obalu Jadranskog mora u mjesto Kavaja. Do hotela na samoj plaži ima oko 2 kilometra. A plaža – koje uistinu i nema – je samo sitan morski pijesak, udesno par kilometara do Drača, luke preko koje sva roba morskim putem dolazi u zemlju, a lijevo, kažu nam domaćini, su

Selo Retkovci u Slavoniji

Selo Retkovci nalazi se petnaestak kilometara jugozapadno od Vinkovaca u Hrvatskoj. U ovom je selu 13. ožujka 1826. godine rođen, te u njemu odrastao i prve škole izučio kasnije poznati fra

Paškal Vujičić. Gimnaziju je završio u Vinkovcima, novicijat u Fojnici, filozofiju u Ugarskoj, a teologiju u Mlecima, gdje je kasnije bio i profesor. Godine 1858. papa Pio XI. imenovao ga je za biskupa u Albaniji, a dvije godine nakon toga Sveti Otac ga šalje u misiju u Afriku, te postavlja za biskupa u Aleksandriji. Otac Paško je prigodom puštanja u promet Sueckog kanala 17. studenoga 1869. godine isti blagoslovio, kao što je blagoslovio i praizvedbu Verdijeve opere *Aide*. Dana 17. ožujka 1888. fra Paško umire u rodnom kraju, u Glavinji, s porukom mladima da čuvaju »djevičanstvo«, a obitelji da jutarnju i večernju molitvu revno drže.

Stipan Pekanović

Elbasan

se povlače kroz kolone punoljetnih vozila svih svjetskih marki čije sirene ne prestaju upozoravati ostale, da su i oni tu. Provezli smo se i pokraj ulaza koji je bio zatvoren kovanom željeznom, providnom ogromnom kapijom iza koje je ulica sa stranim veleposlanstvima i diplomatskim predstavništvima. Logični zaključak je da su strana predstavništva teritorijalno ograđena, kontrolirana od nadležnih bez mogućnosti da im obični smrtnik dođe pod prozore. U ono vrijeme (prije 7 godina) smatrao sam da je i to ostatak Enver Hoxinog straha od neprijatelja svih vrsta i njegovog tiranskog sustava vladanja, a danas, putujući iz Zagreba prema zračnoj luci Pleso s lijeve strane nešto slično su napravili Amerikanci sa svojom građevinom i sigurnosnom tehnikom.

No vratimo se mi Tirani i putovanju po Albaniji koja je tek zakoračila u demokraciju. Zaustavili smo se na centralnom trgu u čijem središtu je dominirao spomenik nacionalnom junaku, vodi albanskog naroda u borbama protiv Turaka i Venecije Juraju Kastriotu Skenderbegu. Vođa na konju, visoko, narod dolje pješice. Već viđeno. Trg je okružen četverokatnim zgradama s raznim namjenama, a ističe se zgrada Nacionalnog muzeja Albanije sa ogromnom slikom na zidu koja predstavlja trubenike zemlje u svim radnim pozama,

prve strmije kamenite obale u Vlora stotinjak kilometara južno od naše pozicije na obali Jadranskog mora. Plićine su i do kilometar u smjeru zapada. A od tog Zapada Enver Hodža se branio mnoštvom betonskih bunkera oblika pečurke, do pola zatrpane pijeskom ili zemljom ovisno o lokaciji, a ima ih svuda na tisuće na toj divnoj obali, na plodnim oranicama i iza obale na brdima prema unutrašnjosti. Kažu nam da im se broj ne zna ali da su po cijeni izgradnje i transporta do sadašnjeg mjesta, jer su svi građeni u jednoj betonari u unutrašnjosti, ravni jednosobnom stanu. Ljudskoj gluposti nema granica.

Ručak opet talijanski specijaliteti, pa vina, crna albanska, slastice, sve na zavidnoj razini, a usluga vrhunska. Priuštili smo sebi zalazak sunca u Jadransku vodu što je prizor vrijedan divljenja.

Sutradan smo sretno poletjeli i sletjeli, a time završili naš put u zemlju orlova, prirodnih kontrasta, siromašnog naroda, bogatom poviješću i zemlju fantastičnih turističkih potencijala koje će Europa i svijet uskoro prepoznati.

Mata ing. Matarić

Dječja stranica
Urednica: Dalma Čota

Drage djevojčice i dječaci,

Moje je ime Dalma i ja uređujem rubriku za djecu. Trudit ću se da na ovom malom prostoru koji nam je dodijeljen bude baš ono što zani- ma nas, djecu. Da bi to bilo tako, morate mi i vi pomoći: svojim pri- jedlozima, sugestijama, radovima ili idejama. Pišite mi na adresu HKUD »Vladimir Nazor«, za Dal- mu, Sombor, Vijenac Radomira Putnika 26.

Mozgalice

Uskrašnja jaja su pojedena, ali zato postoji – Kolumbovo jaje. Pokušajte riješiti zagonetku.

Veliki moreplovac Kolumbo silno se namučio pokušavajući staviti jaje da stoji. Htio je to uspjeti tako što će mu razbiti zaobljenu stranu. Razbio je tako gomilu jaja. Koliko ih je bilo – Kolumbo se nije mogao točno sjetiti, ali je znao da, kada ih je izdijelio na parove – preostalo je jedno, kada ih je izdijelio na skupine po tri – nije preostali niti jedno, a kada je pokušao grupirati ih po pet, preostalo ih je tri. A ukupno nije bilo više od 40 jaja. Koliko je jaja razbio Kolumbo?

Iz aktivnosti naših članova

likovnjaci

U HKUD »Vladimir Nazor« u Somboru djeluje uspješno dječja folklorna skupina koju vodi Kristina. Lijepo se družimo uz pjesmu i ples, a pravimo i dobre rođendanske žurke. Pridružite nam se.

Što je to sreća?

Pitanje je na koje se nadam da ćete mi odgovoriti vi, drugari, a ja ću najinteresantnije odgovore objaviti.

Psiholozi i psihijatri sa nizozemskog sveučilišta Erasmus u Rotterdamu obavili su i objavili na Internetu opsežnu studiju o osjećanju sreće među ljudima u čak 90 zemalja u razdoblju od 1995. do 2005. Koliko ljudi uživaju u svom životu prikazano je na skali od 1 do 10.

Među najsretnijima su Kolumbijci (ocjena 8,1), Meksikanci (7,7), stanovnici Gvatemale (7,6) i Hondurasa (7,2), što govori jasno kako za sreću nije važan novac i blagostanje. Naj-sretniji su, žive kao u bajci, zemljaci Hansa Christiana Andersena (8,2). Mi, Hrvati spada- mo u srednje sretne ljude (5,9), sretniji smo od Crnogoraca (5,5) i Srba koji su jednako sretni kao i stanovnici Bosne i Hercegovine (5,1), ali smo nesretniji od Slovenaca (6,8).

Više o tome možete saznati na <http://worlddatabaseofhappiness.eur.nl>

Pjesnici, pisci, očekujemo vaše priloge. Rado bismo pokrenuli novinarsku sekciju. Zainteresirani javite se.

dopisujte se ljudi

I CVIJEĆE GOVORI ili »Ruža bi isto mirisala i kad se ne bi ruža zvala« (Shakespeares). Jeste li znali da kad nekom poklonite **CRVENU RUŽU**, zapravo ste mu rekli **VOLIM TE ŽUTU RUŽU** – ljubomorani sam **BIJELU RUŽU** – poštujem Te.

RJEŠENJE mozgalice

Prvo moraš naći neparan broj koji je djeljiv sa 3, a koji podijeljen sa 5 daje ostatak 3. Odnosno, ako ukupan broj jaja obilježimo slovom k razbijenih jaja bit će $n=5k+3$. Pošto broj jaja treba da je neparan, k mora biti parno i ne veće od 8 jer se Kolumbo sjetio da jaja nije bilo više od 40. Zbog toga može biti 2, 3 ili 6. No, jedino ako pomnožimo s brojem 6 zbroj će biti djeljiv sa 3. Jaja je, prema tome bilo 33.

Uzbudljiv doživljaj s raspusta

Posljednjih dana raspusta putovala sam sa skupinom recitatora u Osijek. To je bilo nagradno putovanje. Svi smo bili pobjednici u svojoj skupini, u recitiranju na hrvatskome jeziku. Razgledali smo Osijek. U poglavarstvu grada, također sam recitirala pa sam dobila knjigu. Bio je priređen i koktel. Poslije smo obišli franjevački samostan. Najzanimljivije mi je bilo u igraonici Gradske knjižnice, jer smo se zabavljali, a zatim smo posjetili Dječje kazalište i odgledali predstavu »Dnevnik jednog anđela«. Predstava mi je bila zanimljiva i u njoj su glumila djeca. Nakon predstave smo bili posluženi *pizzom* i sokovima. Izlet je završen kupovinom u »Konzumu«. Hvala svima koji su nam ovo omogućili.

Emina Firanj

Bunjevka

Bunjevka sam
ćerka svoje Nane,
jedan listak sa hrvatske gra-
ne.

Bog mi dade
moć pisati riči
ikavicom moj se narod diči.

Volim divan
ikavski mili,
u ravnici stari salaš bili.

Volim đeram
kraj bunara stara
i tamburu kad mi srce para.

Cecilija Miler

Prelo

Voli nana igranke i prela
bunjevačka velika veselja.
Sprema curu, sve nabavlja
sama,
na prelu će biti garde dama.

Što j najlipše curi će kupiti
ali s baćom mora fina biti.
Mora užnu bolje omastiti
pa će baćo mekaniji biti.

Kupiče joj svilu al na grane
i cipele crne lakovane.
Kod šnajderke mora se žuriti,
do prela sve triba zgotoviti.

Al sa baćom kako će joj biti,
to će morat dobro razmisliti!
Baćo buksu ne ostavlja samu
i pogledom uvik prati mamu.

A u buksi samo jedna strana
sve složeno ko lišće duvana.
Tvrđ je baćo ko od ora grana
ali neka, snaći će se nana.

Najlipše će curu opremiti
ma morala na đermu visiti.
Kućiče joj prsten, ogrlicu
i još dodat jednu narukvicu.

Baćo će nam pucati od znoja
to je, eto, zamisao moja.

Emilija Dorotić

Misečina

Kad snivati odu
kuće i vrtovi
drveće i trave
i niski žbunovi

Sjene noću žive
šire se il duže
kao da bi htile
da noć traje duže.

Kad utihne vrea
prolaznog života
a lahor zabludi
u rosnome cviću

I usamljen putnik
dok hodi po stazi
ves'o il tužan
samog sebe gazi.

Prosipa se srebro
sa nebeskog svoda
a titraji zvezda
noćnu pismu sriču.

A i ne vidi se
ako možda plače
suza sjenu nema
sama na tlo skače.

Svaki stvor na zemlji
kreto se il stoji
svaki dio sebe
može da izbroji.

Samo oblak tamni
il buđenje danka
bit' će svidok pravi
nemoga rastanka.

Katarina Firanj

Dragi čitatelji, trudimo se da što dulje ostanemo duhom mladi. To je ono za što se vrijedi boriti, ono što je istinski vrijedno.

MUDRI SAVJETI

Ako smo pasivni i nezainteresirani, nema ni napretka.
To stanje je blizu vegetiranja biljaka.

Volja je pokretač svih pothvata.
Od njene snage ovisi uspjeh.
Kad izgubiš volju sve si izgubio.

Put k znanju je individualan.
U krajnjoj liniji ovisi samo o nama.

Znanje širi vidike kao što
se šire koncentrični krugovi.

Neznanje je najveća nesreća čovječanstva.
Protiv njega se moramo boriti stjecanjem znanja.

A.F.

PTIČJI LET

Leti ptica i krilima maše,
Hoće li uspjeti preletjeti?

Ispod nje čovjek umoran
Hoće li moći živjeti sam?

Jesmo li uhvatili neuhvatljivo?
Ili smo prigrlili zabludu?

Kraj je blizu osjećamo.
Odakle dolazi ne znamo.

A.F.

BEĆARCI

Bila kruva, vina i kuljina,
Svaki Šokac na trpezi ima.

Ptičja gripa stigla nam na vrata,
Pa sad nitko peradi ne vata.

Lolo moja ubio te svetac,
Pod nama je pukao krevetac.

Nema lipše cure od Marije,
Ni milije kuće od birtije.

Moj je dika brzo ostarilo,
Obveze sve zaboravio.

A.F.

TKO SE SMIJE – ZLO NE MISLI (pozajmljene šale)

Neprijatelj

Znaš Jure, tvoj najveći neprijatelj je rakija.
Ali, velečasni, Vi ste uvijek govorili da vaja jubiti i svoje neprijatelje.

Lovu ili...

Koja je razlika između pljačkaša i nogometaša?
Pljačkaš kaže: Lovu ili pucam!
Nogometaš kaže: Lovu ili ne pucam!

»Glas Okruka« 2/2006.
odabrao M. Đanić

VICEVI

Kada ćeš biti gotova s tim oblačenjem, da krenemo već jednom.
Pa ti kao da me uopće ne slušaš, već čitav sat ti govorim da ću biti gotova za jednu minutu.

Jesi li u ovom mjestu proveo čitav život?
Još nisam.

Ulazi kupac u juvelirsku radnju:
Dobar dan. Želio bih neki dar za damu.
Samo izvolite... A, je li to za vašu suprugu, ili biste željeli nešto skuplje?

Dolazi reporter u redakciju, nakon što je intervjuirao nekog dužnosnika.
Što je rekao, pita ga urednik.
Baš ništa.
Dobro, rezimiraj mi to na tri stupca.

A.F.

POSLOVICE

Čuvaj se prijatelja koji sa mnom jede moje a sa sobom svoje.

Nije prijatelj onaj koji te medom maže, već onaj koji ti istinu kaže.

Nema boljeg ogledala od starog prijatelja.

Prijatelj koji sam dođe, dvaput je dobro došao.

Tko nađe pravog prijatelja, zaradio je dobru nadnicu.

A.F.

Tradicija

Bušari u Mohaču

UMohaču se svake godine na poklade održava Busa-jar, karneval koji ima dugogodišnju tradiciju. Održavaju ga Šokci koji žive u tom dijelu Baranje koji pripada Republici Mađarskoj. Ovaj karneval ima dva značajna momen-

nim obilježjima – zastave, puške, vile, zvo-
na, čegrtaljke i još puno raznih rekvizita. Vrhunac je bio top iz kojega se povremeno pucalo.

Ja sam osobno dolaskom Busa na trg i njihovim kasnijim kretanjem po cijelom

Ni hladno vrijeme ih nije omelo: Somborci u Mohaču

ta. Po legendi Buse su oslobodile grad od Turaka i preuzele upravu nad njim. Posljednjeg dana poklada simbolički se spaljuje zima tako da je to njezin kraj za tekuću godinu. Program za 2006. godinu trajao je od 23. do 28. veljače, a središnji događaj bio je 26. veljače. U tom programu sudjelovao je i naš HKUD.

Iz Sombora smo krenuli oko pola šest izjutra, prešli smo granicu i sve formalnosti oko toga. Zatim četiri punkta kontrole zbog ptičje gripe, provjeravali su imamo li neke od proizvoda od peradi. Oko 9 sati stižemo u Mohač. Domaćini nas smještaju u jednu školu da odložimo stvari i pripremimo se za nastup. Prvi nastup imali smo u kino dvorani, počeo je u 10 sati a trajao do 12. Sudjelovalo je 11 skupina. Naše Društvo uspješno je nastupilo i bilo je veoma prihvaćeno od publike. U 13 sati imalo smo ručak, bilo je i fanaka, prave poklade. U 15 sati formira se defile koji je išao nekoliko kilometara, a završio na glavnom trgu. Dolazak Busa sa svim rat-

trgu doista osjetio njihovu potpunu dominaciju i okupaciju cijelog prostora koji je bio na vidiku, iako ih je bilo malo u odnosu na ostali narod koji je bio na trgu. Vjerojatno su tom strategijom uspjeli osloboditi grad od Turaka. Na trgu smo nastupali u 16 sati. Nastup na otvorenom bio je teži zbog kiše, ali je to bio dio ambijenta. Večeru smo imali u čardi na Dunavu. Zatim smo krenuli put Sombora u 19,30 sati. U 21,30 stigli smo u Sombor, umorni ali zadovoljni i bogatiji za jedno iskustvo.

Ovo gostovanje ostat će nam dugo u sjećanju i zbog velikog napora svih putnika. Jer, bilo smo na Prelu u Somboru skoro do polaska, a neki su i krenuli direktno sa prela. Kiša je padala skoro cijeli dan, a najjača je bila za vrijeme defilea. Trebalo je biti momak i izdržati sve to do ponoći, kada smo stigli do svojih kreveta. Međutim, sudjelovati na Busa-jaru u Mohaču jedno je doista veliko iskustvo. Biti sudionik i dio ovako impozantnog ambijenta doista se može samo doživjeti.

Dajte se kontrolirati

Za Boga miloga, man'te se duvana,
Bog nije stvorio čovika da puši,
pluća su vam ko čadava kavana,
jer dim ne može da izađe na uši!

Za Boga miloga, pristanite piti,
kockati se i noćiti u Casini,
mislim da bi jednog dana mogli biti,
gentlemen pravi i gospodin vrlo fini.

Za Boga miloga, svinje i govedinu
izbacite oma sa vašeg jelovnika;
jidite ribu, blitvu i piletinu,
i bit ćete zdravi i lipi ko slika.

Za Boga miloga, šta će vam limuzina?
ajte pišice, biciglom i trkom po malo,
škripat će vam zglobovi ko stara violina,
izgubit ćete vitkost a dobiti salo.

Za Boga miloga, niste više klinka,
ignorišite taj potrošački ološ;
šta će vam te krpice, đinduve i šminka,
što razara brak, džep i ko zna šta sve još?

Za Boga miloga, nemojte do kraja
izbjegavati crkvu i sve što je sveto;
nemojte prodat' dušu zbog lažnog sjaja,
vama triba ljubav i dugo toplo lito.

Za Boga miloga, dajte se kontrolirati,
nekate juriti bogatstvo, slavu i diku,
pokušajte nešto i za svoju dušu dati,
jer nikad se ne zna ka'će ko bacit'
kašiku?!

Antun Kovač

Napomene:

Busójárás = pohod bušara u Mohaču

Buša = maska

Bušar = sudionik pokladnog karnevala u Mohaču

Alojzije Firanj

MATIJA TUCAKOV, učitelj

(1904.–1994.)

Čovjek dvadesetog stoljeća, rođen na njegovu početku, 27. siječnja 1904. u Bačkom Bregu, a umro na njegovu završetku, 20. ožujka 1994. u Somboru. Pokopan je u svom rodnom mjestu, u obiteljskoj grobnici, pokraj supruge i roditelja. Roditelji su mu Antun Tucakov, zemljodjelac, i Anica rođena Kovačev. Imali su petero djece: dva sina i tri kćerke. Četiri razreda pučke škole završio je u Bačkom Bregu, niže razrede srednje škole u Baji tijekom Prvog svjetskog rata, a učiteljsku školu u Osijeku 1922. godine. Prvo zaposlenje kao učitelj imao je u Makedoniji (selo Zrnovce). S Makedoncima se dobro slagao, a pošto je bio republikanskog uvjerenja premješten je nakon dvije godine u Banat (selo Bašaid). Uslijedio je potom premještaj u Bezdan, da bi 1926. postao učitelj u svom rodnom selu. Godine 1928. bio je optužen za uvredu vladara, a 1929. (nakon uvođenja šestosiječanijske diktature) stan mu je pretresan kao i stan njegovih roditelja. Uslijed naprednih i slobodarskih, odnosno slobodoumnih ideja više je puta bio saslušan. Odmah po okupaciji u Drugom svjetskom ratu bio je otpušten iz službe, sproveden u Bezdan i saslušan, a nakon toga postavljen za učitelja u Bačkom Bregu. Kao sumnjiv, jer je kod naroda održavao vjeru u pobjedu nad okupatorom, ožujka 1942. godine premješten je na salaš Halaš-telek u blizini Segedina, u čisto mađarski kraj, gdje je radio sa učenicima na mađarskom jeziku. I ovdje je od strane žandarmerije i policije više puta saslušan zbog širenja nepovoljnih vijesti o okupatoru. Premješten je u Bački Monoštor gdje je dočekaoslobodjenje u jesen 1944. godine. Osim materinjeg, hrvatskog jezika, govorio je i književni mađarski jezik. Obrazovanje i opću kulturu stjecao je čitanjem i brojnim putovanjima po inozemstvu. Boravio je u Mađarskoj (najčešće), Austriji, Italiji, Vatikanu, Grčkoj, Francuskoj, Belgiji, Turskoj i u Sjedinjenim Američkim Državama. U vrijeme njegova učiteljevanja u Bačkom Bregu između dva svjetska rata bio je predani prosvjetni i kulturni djelatnik,

uvijek u službi svojega naroda, pokretač je brojnih kulturnih aktivnosti i jedan od osnivača više društava a sve u cilju podizanja kulturno-prosvjetne razine i gospodarskog blagostanja mještana. Osnivač je Hrvatskog prosvjetnog društva »Seljačka sloga« u Bregu 1927. godine, bio je prvi tajnik tog Društva, rukovoditelj i ravnatelj kora, dok mu je supruga Anica Tucakov, rođena Lukić vodila folklor, među osni-

vačima je šahovske sekcije (1928.), prvog kina u Bačkom Bregu (1929.), Pčelarskog društva (1930.), tajnik je Podružnice Bačkog poljoprivrednog udruženja u selu, drži prigodna predavanja, redatelj je kazališnih komada, dopisnik lista »Danica« i slično. Iz sačuvanih brojeva lista »Danica«, što je izlazio u Somboru, navodimo neke članke Matije Tucakova za 1934. godinu: Crtice iz prošlosti Šokaca, među našim Šokcima, Crtice iz prošlosti Bunjevac i Šokaca, Pisme A. Jakšića, Dopis iz Bačkog Brega, Kako i zašto da se smanji porez na zemlju, te Jeka iz Bajskog trokuta. U kalendaru »Danica« iz 1940. godine pisao je o stanju našeg naroda u Baranji. Članak nosi naziv Hrvati u Baranji. U povodu smrti poznatog društvenog djelatnika Martina Radičeva za list »Naše novine« (Zombor, 1944. godine) Matija Tuca-

kov je napisao prigodan nekrolog. Sam je govorio da je pisao i za druge novine ali ih nije sačuvao. Poslije Drugog svjetskog rata povremeno je pisao za »Somborske novine«, a najljepši članak mu je iz listopada 1950. u povodu smrti Mike Ivoševa, narodnog svirača iz Bačkog Brega, pod naslovom: »Pjevao je i svirao od Beograda do Zagreba«. Nakon oslobođenja Bačkog Brega, već 10. studenoga 1944. godine izabran je za tajnika Narodnooslobodilačkog odbora u Bačkom Bregu, a potom je izabran za ravnatelja škole, koja je počela s radom 4. prosinca iste 1944. godine. Odmah je sa suradnicima oformio Potrošačku zadrugu (kasnije Zemljoradničku zadrugu) i bio je njen prvi direktor kao i voditelj administrativnih poslova. Prigodom formiranja Mjesnog kulturno-prosvjetnog savjeta, svibnja 1945. izabran je za tajnika, rukovodi korom, sprema kazališne predstave, drži predavanja, te pokreće društveni život u selu. Inicijator je formiranja Hrvatskog kulturnog društva 1947. godine, preteče sadašnjeg HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević«. Drži i predavanja za učenike Učiteljske škole u Somboru. Od rujna 1947. godine radi kao upravitelj osnovne škole u Somboru, a potom kao učitelj u Vježb aonici Učiteljske škole. U mirovinu odlazi 1960. godine. Veliki dio svog života u Somboru posvetio je radu u HKUD »Vladimir Nazor«. Bio je član uprave i pročelnik više sekcija, a aktivno je sudjelovao i u šahovskom klubu Društva. Bio je izuzetno radan i objektivan kako u nastavi tako i u svim drugim aktivnostima kojim a se bavio. Odgajao je generacije mladih i odraslih, učio ih istini, ljubavi prema radu i poštenju. Za njega se slobodno može reći da je nosio u sebi stvaralački nemir sa širokim prostorima ljudske djelatnosti. Matija Tucakov ima dva sina: Josipa-Jozu, građevinskog inženjera i magistra tehničkih znanosti, koji je uz to završio i Prirodno-matematički fakultet, te Antuna-Tunu, građevinskog inženjera.